

De curve

Contrastbeheersing bij fotobewerking goed door de bocht

Wessel Sijl

Bij het uitkomen van deze SoftwareBus zullen de meeste lezers hun zomervakantie achter de rug hebben, en worden de digitaal verkregen vakantiefoto's door de molten (lees: door het fotobewerkingsprogramma) gehaald. Velen kennen de kneepjes van het hun vertrouwde programma, maar er zijn er ook die de vele nuttige toepassingen niet of niet optimaal gebruiken, al dan niet door onduidelijkheid wat het doet.

Bijsturen dekking en contrast

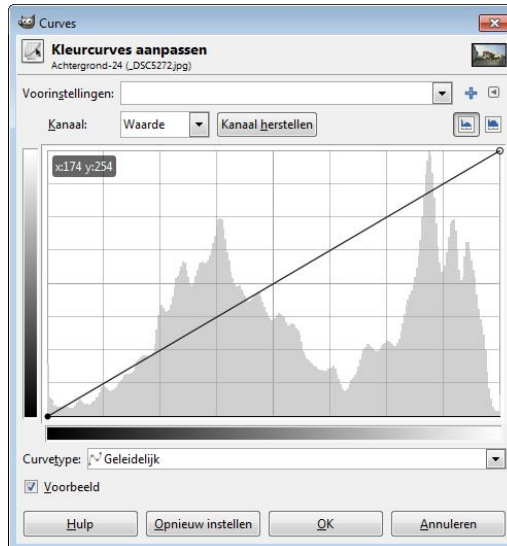
Een veelvoorkomende noodzakelijke handeling is het bijsturen van dekking en contrast, en juist daarvoor biedt menig fotobewerkingsprogramma een keur aan nuttige tools. Eén zo'n nuttige tool is de curve. Helaas wordt die niet door iedereen gebruikt, en wordt voorname-lijk volstaan met de bekende schuifbal-ken voor helderheid en contrast. Met de curve kan echter véél nauwkeuriger worden bijgestuurd.

De schuifbalken helderheid en contrast

Alvorens de werking van de curve nader toe te lichten, zal ik trachten uit te leggen waarom de schuifbalken helderheid en contrast minder nauwkeurig werken. Met deze schuifbalken worden geen proportionele aanpassingen gedaan. Over het gehele bereik worden de pixels in dezelfde mate aangepast. Dit wordt ook wel lineaire aanpassing genoemd.

Zo'n lineaire aanpassing is niet alleen minder nauwkeurig, maar je loopt het risico dat details in de hoge lichten en in schaduwpartijen verloren gaan; het zogenaamde 'uitvreten' van hoge lichten en 'dichtlopen' van lage lichten. Met de curve kan aanzienlijk preciezer

De curve

worden gestuurd, separaat in zowel de hoge als de lage lichten, als ook in de middentonen. Ik persoonlijk gebruik de schuifbalken helderheid en contrast zelden; voornamelijk als een heel klein laatste stapje met een zeer kleine verschuiving. Zie de screenshots van de schuifbalken helderheid en contrast, en van de curve (in de neutrale instelling, nog zonder aanpassingen).

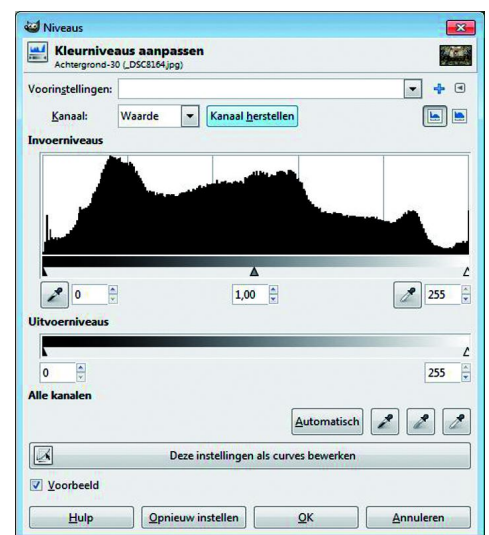
Deze screenshots zijn afkomstig van het fotobewerkingsprogramma GIMP, en zijn vergelijkbaar met hun equivalenten in andere fotobewerkingsprogramma's.

Werken met de curve

We focussen nu verder op de curve. Door de vorm van de lijn te veranderen, veranderen contrast en kleur van de afbeelding. Als de curve naar beneden uitbolt, wordt de afbeelding donkerder, en bij een bolling naar boven wordt de afbeelding lichter. Zo'n bolling naar boven of beneden bereik je door het midden van de curve met de muis op te pakken en deze in de gewenste richting te trekken. Maar er zijn veel meer mogelijkheden. De curve kan op wille-

keurig elke plek, alsook op meer plekken, naar boven of naar beneden worden getrokken (ook weer door hem met de muis op te pakken en te verplaatsen). Zo kan de curve bijvoorbeeld in een 'S'-vorm of een 'Z'-vorm worden gewijzigd, of willekeurig welke andere vorm. Volg op het beeldscherm wat zo'n vervorming van de curve doet. Nader verklaard: met het bovenste gedeelte worden de hoge lichten beïnvloed, met de onderste deel van de curve de donkere tonen, en het met het middelste gedeelte de middentonen. Wil je, bijvoorbeeld, de schaduwen in een opname wat lichter maken, dan kan het onderste deel van

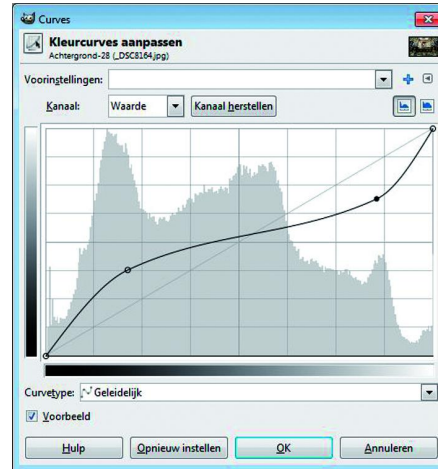
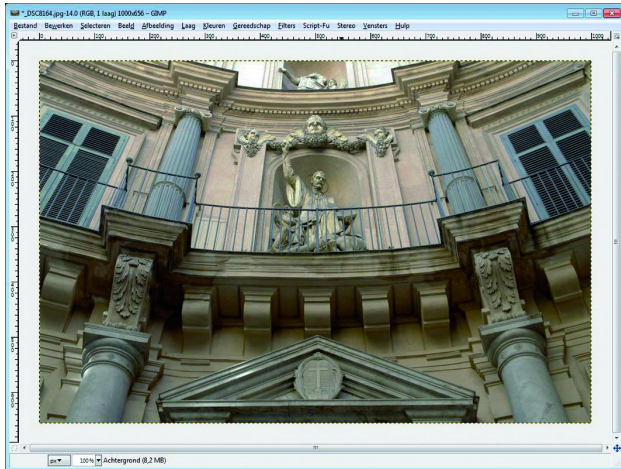
de curve iets naar boven worden getrokken, en de rest van de lijn blijft ongewijzigd. En zo kan je verder spelen. Het contrast van een foto kan ook prachtig geproportioneerd worden versterkt door de 'S'-vorm te gebruiken: iets donkerder in de lage tonen en iets lichter in de hoge tonen. De opname wordt hiermee als het ware frisser. Op het beeldscherm kan het resultaat worden gevolgd. En omgekeerd, met de 'Z'-vorm, demp je het contrast, zonder de frisheid van de foto geweld te hoeven aandoen. Zie de voorbeeldopnamen verderop.

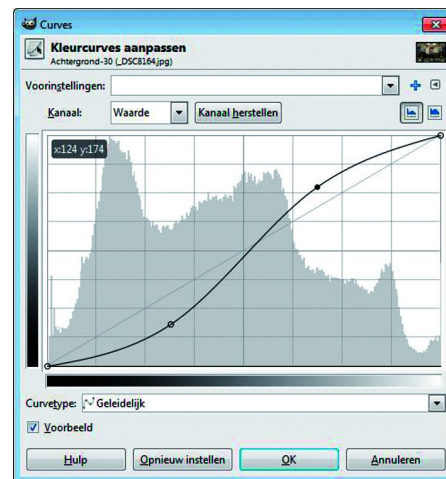
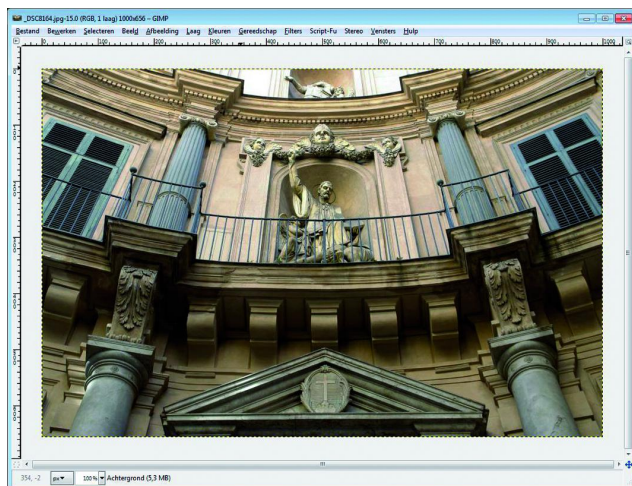
Het deelscherm waarmee de kleurniveaus zijn aan te passen. In dit scherm (van de GIMP) kan op de hiervoor omschreven wijze de contrastomvang worden ingesteld. Daarna volgt de verdere ingreep met de curve.

Zwart- en witpunt instellen

Alvorens de curve een andere vorm te geven, is het raadzaam om eerst het zwart- en witpunt in te stellen. Hiermee wordt de contrastomvang van de afbeelding ingesteld. Of beter gezegd: begrensd. Dit kan met behulp van de pipetjes. In sommige fotobewerkings-programma's zijn de pipetjes onderdeel van het deelscherm Curve, in andere programma's bevinden ze zich in het deelscherm Niveaus (zoals in de GIMP, zie afbeelding). Sleep het 'lichte' pipet naar het lichtste deel van de opname, het 'zwarte' pipet naar het donkerste deel. Bevestig de instelling door op OK te klikken. Na deze aanpassing kan de curve naar smaak worden aangepast; voor de geproportioneerde aanpassing van contrast respectievelijk voor de afzwakking of versterking van de hoge en lage lichten.

Contrast is verminderd, maar met behoud van de frisheid in het beeld. Zie de curve, die hiervoor in de 'Z'-vorm is veranderd.

Hier is het contrast versterkt, maar met behoud van doortekening in de hoge en lage lichten. Zie de curve, die hiervoor in de 'S'-vorm is veranderd.

Het is een kwestie van uitproberen wat de gewenste aanpassing is. In de meeste gevallen kan alles op het beeldscherm worden gevolgd. De aanpassingen kunnen - uiteraard - niet oneindig worden doorgevoerd. Op een zeker moment kunnen de kleuren onnatuurlijk zwaar worden beïnvloed, of treden er hinderlijke artefacten op. Daarom herhaal ik mijn advies, zoals aangegeven in eerdere publicaties over digitale fotografie: voorkomen is beter dan genezen. Oftewel, belicht de foto tijdens de opname zo nauwkeurig mogelijk, onder andere door kritisch de op de lcd aangegeven niveaus te controleren. En stel ook de witbalans goed in. Een 'correctie' achteraf is dan geen correctie meer, maar meer een finetuning naar smaak: de finishing touch van die prachtige vakantieherinnering.